

Sygn. akt VII U 536/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 stycznia 2016 roku.

Sąd Okręgowy w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie: Przewodniczący: Sędzia S.O. Lucyna Stąsik-Żmudziak

Protokolant: st. sekretarz sąd. Małgorzata Gruza

po rozpoznaniu w dniu 18 stycznia 2016 roku w Lublinie

sprawy A. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniu społecznemu

na skutek odwołania A. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 7 października 2013 roku znak (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala, że A. B. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu w okresie od dnia 1 października 2008 roku do dnia 31 maja 2009 roku.

Sygn. akt VII U 536/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 października 2013 roku nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdził, że A. B. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. ubezpieczeniu emerytalnemu rentowemu, i wypadkowemu w okresach od 9 maja 2006 roku do 20 sierpnia 2009 roku, od 6 lipca 2010 roku do 31 sierpnia 2010 roku i od 10 maja 2012 roku do 7 czerwca 2012 roku jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą (decyzja – k. 2 akta ZUS).

Odwołanie od powyższej decyzji złożył A. B. zaskarżając ją w części w jakiej stwierdzono, że podlega on ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w okresach od 1 października 2008 roku do 31 maja 2009 roku i od 1 sierpnia 2009 roku do 20 sierpnia 2009 roku i wniósł o jej zmianę w tym zakresie poprzez orzeczenie, że nie podlegał ubezpieczeniom społecznym w tym czasie z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Wskazał, że w tych okresach zgłaszał przerwy w wykonywaniu działalności gospodarczej do ZUS jednak nie zgłaszał zawieszenia wykonywania działalności do organu ewidencyjnego (odwołanie – k. 2 – 3 akta sprawy).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie wskazując, że jest związany ciągłością prowadzenia działalności gospodarczej wynikającą z braku zgłoszenia zawieszenia jej prowadzenia do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (odpowiedź na odwołanie – k. 5 – 6 a.s.).

Wyrokiem z dnia 29 września 2014 roku, wydanym w sprawie VII U 2788/13, tutejszy sąd zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że A. B. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu w okresie od

dnia 1 października 2008 roku do 31 maja 2009 roku i od 1 sierpnia 2009 roku do 20 sierpnia 2009 roku (wyrok - k. 31 a.s.).

W wyniku apelacji organu rentowego, Sąd Apelacyjny w Lublinie, wyrokiem z dnia 12 lutego 2015 roku sygn. akt III AUa 1003/14, uchylił powyższy wyrok i przekazał sprawę tutejszemu sądowi do ponownego rozpoznania (wyrok - k. 57 a.s.).

Sąd Apelacyjny wskazał, iż skoro wnioskodawca nie zgłosił faktu zawieszenia działalności gospodarczej do ewidencji, to obalenie domniemania prowadzenia działalności gospodarczej wynikającej z wpisu do ewidencji działalności gospodarczej wymaga poczynienia ustaleń w zakresie, czy cykliczność zawieszenia wykonywania działalności była faktycznie związana z prowadzoną działalnością sezonowo, czy też były to przerwy tylko w faktycznym jej wykonywaniu, które miałyby być zakwalifikowane jako zaprzestanie wykonywania tej działalności i ponowne jej rozpoczynanie.

Zgodnie z wytycznymi Sądu Apelacyjnego, przy ponownym rozpoznaniu sprawy tut. Sąd miał ustalić, na czym faktycznie polegało prowadzenie działalności gospodarczej przez wnioskodawcę, w jaki sposób nawiązywał kontakt i kiedy z osobami z zagranicy i jak był ustalany termin polowań, na jaką zwierzynę. Z jakim Kołem (...) współpracował i na czym ta współpraca polegała. W jaki sposób funkcjonowała prowadzona przez wnioskodawcę działalność gospodarcza i czy prowadzenie jej „w kratkę” wynika z faktu, że jest to działalność sezonowa czy braku osób przyjeżdżających z zagranicy na polowania. Sąd Okręgowy miał również ustalić jaka była forma współpracy z biurem księgowym, a w szczególności jak układała się współpraca z biurem księgowym w okresie, gdy nie była prowadzona działalność gospodarcza, jaka była przyczyna niezgłoszenia przez księgową przerwy, wniosku o zawieszenie prowadzenia działalności gospodarczej do organu ewidencjonującego działalność gospodarczą.

W celu wyjaśnienia powyższych kwestii, a w szczególności okoliczności dotyczących faktycznego niewykonywania działalności gospodarczej w spornych okresach Sąd Okręgowy miał przesłuchać wnioskodawcę w trybie art. 299 k.p.c.

Ponadto przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd miał ustalić, czy w sytuacji wnioskodawcy zachodzą podstawy do uznania, że w okresie kiedy był zobowiązany zgłosić informację o zawieszeniu wykonywania działalności gospodarczej do ewidencji działalności gospodarczej, to faktycznie tej działalności nie prowadził. W takiej sytuacji Sąd Okręgowy miał przeanalizować fakt niezgłoszenia wniosku o zawieszenie działalności gospodarczej do organu ewidencyjnego.

Sąd Okręgowy miał przeprowadzić dowody zgłoszone przez strony, ewentualnie przesłuchać w charakterze świadka księgową z biura rachunkowego oraz przeprowadzić także inne dowody, jeżeli uzna za konieczne celem wyjaśnienia współpracy wnioskodawcy z tymi osobami i formy współpracy, sezonowości działalności gospodarczej, ograniczeń w prowadzeniu faktycznej działalności gospodarczej w okresach spornych (uzasadnienie wyroku – k. 58 – 62 v. a.s.)

W toku ponownego rozpoznania sprawy strony podtrzymały pierwotnie zgłoszone żądania.

Ponownie rozpoznając sprawę, Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. B. od maja 2006 roku prowadził działalność gospodarczą Biuro (...) w L. polegającą na organizowaniu polowań dla cudzoziemców poprzez pośredniczenie i kontaktowanie ich z lokalnymi kołami łowieckimi (zeznania wnioskodawcy – k. 74 v. 75 a.s oraz 112 v. – 114 a.s).

Wnioskodawca nawiązywał kontakty poprzez rozmowy z przedstawicielami Wojewódzkiego Zarządu Kół Łowieckich w L. oraz poszczególnych kół. W ten sposób ustalał czym zainteresowani są myśliwi zagraniczni, a jakie możliwości mogą zaoferować lokalni myśliwi (zeznania wnioskodawcy – k. 74 v. 75 a.s oraz 112 v. – 114 a.s).

Ubezpieczony brał udział w targach myśliwskich zarówno za granicą jak i w Polsce, posiadał również osobiste kontakty i w ten sposób poznawał myśliwych, którzy chcieli polować. Zbierał również informacje od kół łowieckich odnośnie tego, czy byłyby zainteresowane organizacją polowania (zeznania wnioskodawcy – k. 74 v. 75 a.s oraz 112 v. – 114 a.s).

A. B. prowadził rozmowy z kołami łowieckimi przed planowanymi polowaniami. Skarżący powiadamiał zagranicznych myśliwych telefonicznie, faxem lub za pomocą poczty elektronicznej o możliwości zorganizowania polowania. W przypadku zaakceptowania oferty umawiane były szczegóły dotyczące polowania. Wnioskodawca po ustaleniu terminu polowania z myśliwym informował o tym fakcie koło łowieckie. Skarżący zajmował się kwestiami logistycznym np. znalezieniem hotelu czy kwatery myśliwskiej oraz pełnił rolę tłumacza. Po zaakceptowaniu przez obydwie strony terminu polowania przyjeżdżał myśliwy. (zeznania wnioskodawcy – k. 74 v. 75 a.s oraz 112 v. – 114 a.s.).

A. B. organizował polowania na kozły oraz sarny, które odbywały się wyłącznie w Polsce. W związku z licznymi okresami ochronnymi zwierząt, polowania organizowane były jedynie w określonych miesiącach w roku. Okres ochronny wyznaczony przez Ministerstwo Rolnictwa, który nie pozwala na polowania na sarny i kozły trwa od 1 października do 10 maja następnego roku (zeznania wnioskodawcy – k. 74 v. 75 a.s oraz 112 v. – 114 a.s, zeznania świadka W. L. – k. 111 v. – 112 v. a.s., zeznania świadka A. P. – k. 110 v. – 111 a.s.).

Wnioskodawca na polowania umawiał się z myśliwymi w roku poprzedzającym planowany termin. W ciągu roku ubezpieczony organizował od jednego do trzech polowań. Zdarzało się jednak i tak, że w danym roku nie udało się zorganizować żadnego polowania. Skarżący nie organizował polowania w maju 2009 roku, zaś odbywało się ono od 1 czerwca 2009 roku (zeznania wnioskodawcy – k. 74 v. 75 a.s oraz 112 v. – 114 a.s).

Ubezpieczony przed rozpoczęciem polowania wydawał (...) dla myśliwego, którym myśliwy legitymował się w razie kontroli przez służby leśne. V. był pisemną informacją wydawaną przez biuro polowań świadcząca o tym, że w określonych dniach odbywa się polowanie (zeznania wnioskodawcy – k. 74 v. 75 a.s oraz 112 v. – 114 a.s).

Przy prowadzeniu działalności gospodarczej A. B. korzystał z usług biura (...), które mieści się przy ul. (...) w L. (zeznania wnioskodawcy – k. 74 v. 75 a.s oraz 112 v. – 114 a.s, zeznania świadka A. P. – k. 110 v. – 111 a.s.).

Przez okres pierwszych 2 lat działalność gospodarcza wnioskodawcy nie była zawieszana mimo faktycznych przerw w jej prowadzeniu ze względu na niskie składki ZUS. Początkowo opłacane były wszystkie składki. W dalszym okresie prowadzenia działalności była ona zawieszana na okresy, w których nie można było organizować polowań - kiedy faktycznie polowania się nie odbywały (zeznania wnioskodawcy – k. 74 v. 75 a.s oraz 112 v. – 114 a.s, zeznania świadka A. P. – k. 110 v. – 111 a.s.).

Początkowo A. B. dokonywał zawieszenia działalności w ten sposób, że do ZUS składane był druki wyłączające z ubezpieczenia - ZWA, ZWPA, zaś gdy wnioskodawca działalność podejmował, składane były druki zgłaszające do ubezpieczenia. Wnioskodawca w początkowym okresie prowadzenia działalności nie wyrejestrowywał działalności z ewidencji działalności gospodarczej. Po raz pierwszy ubezpieczony złożył wniosek o zawieszenie działalności w ewidencji działalności gospodarczej w dniu 20 sierpnia 2009 roku, zaś biuro rachunkowe (na polecenie wnioskodawcy) zgłosiło do ZUS zawieszenie działalności już od 1 sierpnia 2009 roku. Składka na ubezpieczenia społeczne za miesiąc sierpień 2009 roku została opłacona w terminie (zeznania wnioskodawcy – k. 74 v. 75 a.s oraz 112 v. – 114 a.s, zeznania świadka A. P. – k. 110 v. – 111 a.s.).

Wnioskodawca sam ustalał okres kiedy był zgłaszany do ubezpieczeń społecznych, informował biuro rachunkowe, że w danym okresie nie będzie prowadzona działalność gospodarcza, zaś biuro sporządzało i składało odpowiednie deklaracje do ZUS. Skarżący zawarł umowę z biurem rachunkowym na prowadzenie rozliczeń księgowych, w tym składanie dokumentów do ZUS, zaś w okresach zawieszenia działalności umowa również była zawieszana (zeznania wnioskodawcy – k. 74 v. 75 a.s oraz 112 v. – 114 a.s, zeznania świadka A. P. – k. 110 v. – 111 a.s.).

A. B. w całym okresie działalności gospodarczej faktycznie prowadził ją tylko w tych okresach, w których można było prowadzić polowania – kiedy pozwalał na to okres ochronny dotyczący zwierząt. W pozostałych okresach wnioskodawca nie prowadził działalności gospodarczej, działalność nie generowała żadnych przychodów oraz kosztów. W okresach ochronnych dla zwierząt nie podpisywał żadnych umów. W latach 2008 i 2009 skarżący prowadził działalność w kwietniu i od czerwca do sierpnia 2008 roku oraz w czerwcu i lipcu 2009 roku. Wnioskodawca

zakończył prowadzenie działalności gospodarczej w dniu 31 sierpnia 2013 roku (zeznania wnioskodawcy – k. 74 v. 75 a.s oraz 112 v. – 114 a.s, zeznania świadka A. P. – k. 110 v. – 111 a.s., dokumentacja – k. 97 a.s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane dowody z dokumentów. Ich autentyczność w toku procesu nie była kwestionowana przez strony. Ich forma oraz treść nie wzbudziła ponadto wątpliwości co do ich autentyczności z urzędu, wobec czego zostały one uznane za wiarygodne w całości i jako takie stanowiły pełnowartościowe źródło informacji o okolicznościach faktycznych w sprawie.

Nadto Sąd ustalił stan faktyczny w oparciu o wyjaśnienia i zeznania wnioskodawcy oraz powołanych świadków A. P. i W. L., którym dał wiarę w całości. Ich zeznania są logiczne, wzajemnie się uzupełniają oraz korelują z treścią dokumentacji znajdującej się w aktach sprawy i aktach organu rentowego. Nadto organ rentowy nie podniósł żadnych okoliczności, które poddawałby w wątpliwość zeznania świadków. Również Sąd nie stwierdził podstaw do kwestionowania ich wiarygodności w zakresie dokonanych ustaleń.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie A. B. jest zasadne.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2015 roku, poz. 121 ze zm.) - w brzmieniu obowiązującym od 20 września 2008 roku - osoby prowadzące pozarolniczą działalność podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia rozpoczęcia wykonywania tej działalności do dnia zaprzestania jej wykonywania, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Z kolei art. 8 ust. 6 pkt 1 cytowanej ustawy stanowi, iż za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych.

Zgodnie z obowiązującą w dacie wykonywania działalności gospodarczej ustawą z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U.2007.155.1095 j.t. ze zm.) działalnością gospodarczą w rozumieniu ustawy jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Z kolei podmiotem prowadzącym działalność gospodarczą, zwanym w ustawie „przedsiębiorcą”, osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. W ustawie wskazano ponadto, iż przedsiębiorca może podjąć działalność gospodarczą po uzyskaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym albo do Ewidencji Działalności Gospodarczej, zwanej dalej "ewidencją" (art. 14).

Działalność taka podlega obowiązkowemu zgłoszeniu organowi ewidencyjnemu (art. 25 ust. 1). Obowiązek ten obejmuje również zmiany stanu faktycznego i prawnego odnoszące się do przedsiębiorcy i wykonywanej przez niego działalności gospodarczej powstałe po dniu dokonania wpisu do ewidencji działalności gospodarczej, w tym dotyczące zawieszenia i wznowienia wykonywania działalności gospodarczej.

Z punktu widzenia art. 13 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, dla objęcia osoby obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym z tytułu prowadzenia działalności pozarolniczej istotne znaczenie ma rozpoczęcie i zaprzestanie wykonywania działalności, o której mowa w wyżej wskazanych przepisach ustawy z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej.

Zgodnie z art 27a ust. 2 ustawy w/c z dnia 2 lipca 2004 roku, okres zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej rozpoczyna się od dnia złożenia wniosku o wpis informacji o zawieszeniu wykonywania działalności gospodarczej i trwa do dnia złożenia wniosku o wpis informacji o wznowieniu wykonywania tejże działalności. W stosunku do zobowiązań publicznoprawnych zawieszenie wykonywania działalności gospodarczej wywiera skutki prawne od

pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym przedsiębiorca złożył wniosek o wpis informacji o zawieszeniu wykonywania działalności gospodarczej do ostatniego dnia miesiąca, w którym przedsiębiorca złożył wniosek o wpis informacji o wznowieniu wykonywania działalności gospodarczej, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej - ust. 3.

Wpis do ewidencji nie tylko legalizuje zatem wykonywanie działalności gospodarczej, ale wyznacza także czasowe granice bycia przedsiębiorcą. Wynikają z niego również inne konsekwencje prawne, przewidziane w prawie podatkowym, finansowym, jak również w prawie ubezpieczenia społecznego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2005 r., I UK 105/04, OSNAPiUS 2005, Nr 13, poz. 198).

W uzasadnieniu wyroku z dnia 25 listopada 2005 r. (I UK 80/05, OSNAPiUS 2006, nr 19-20, poz. 309), Sąd Najwyższy stwierdził, że w przepisie art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych chodzi o faktyczne wykonywanie działalności pozarolniczej, w tym gospodarczej, co oznacza, iż wykonywanie tejże działalności, to rzeczywista działalność o cechach określonych w przywołanym art. 2 ust. 1 Prawa działalności gospodarczej, czyli jest to działalność zarobkowa wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

Ocena, czy działalność gospodarcza jest wykonywana, należy przede wszystkim do sfery ustaleń faktycznych, a dopiero w następnej kolejności - do ich kwalifikacji prawnej. Wpis do ewidencji działalności gospodarczej z kolei ma charakter deklaratoryjny. Zgodnie bowiem z art. 14 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej przedsiębiorca, będący osobą fizyczną może podjąć działalność po uzyskaniu wpisu do ewidencji działalności gospodarczej. Tym samym, istnienie wpisu w ewidencji działalności gospodarczej nie przesądza o faktycznym prowadzeniu takiej działalności, ale prowadzi do domniemania prawnego w rozumieniu art. 234 k.p.c., według którego osoba wpisana w ewidencji jest traktowana jako prowadząca działalność gospodarczą. W tym miejscu należy podnieść, że domniemanie takie może być obalone, ale wymaga to przeprowadzenia przeciwdowodu. Oznacza to, że osoba, która jest wpisana w ewidencji działalności gospodarczej, a nie zgłosiła zawiadomienia o zaprzestaniu prowadzenia tej działalności, powinna być traktowana jako prowadząca przedmiotową działalność, dopóki nie obali tego twierdzenia.

W niepublikowanym wyroku z dnia 14 września 2007 roku (III UK 35/07) Sąd Najwyższy wskazał natomiast, iż obowiązek ubezpieczenia osoby prowadzącej pozarolniczą działalność - w tym działalność gospodarczą - wynika z faktycznego prowadzenia tej działalności, a zatem o zaprzestaniu prowadzenia działalności gospodarczej, powodującym wyłączenie z tego ubezpieczenia, decyduje faktyczne zaprzestanie tej działalności, zaś kwestie związane z formalnym zarejestrowaniem, wyrejestrowaniem, czy zgłaszaniem przerw w tej działalności mają ewentualnie znaczenie w sferze dowodowej, nie przesądzając same w sobie o podleganiu obowiązkowi ubezpieczenia społecznego.

Sąd Najwyższy podobny pogląd wyraził w wyroku z dnia 11 lutego 2010 r. (I UK 221/09, LEX nr 585715) oraz z dnia 19 lutego 2010 r. (II UK 186/09, LEX nr 590235).

Z przeprowadzonych dowodów wynika jednoznacznie, że ubezpieczony nie wykonywał działalności gospodarczej w kwestionowanych odwołaniem okresach. Pomimo niezgłoszenia tej okoliczności organowi ewidencyjnemu wnioskodawca jednak poinformował organ rentowy o zaprzestaniu wykonywania tej działalności. Stwierdzić należy, iż cykliczność zawieszenia wykonywania działalności była faktycznie związana z prowadzoną działalnością sezonowo.

Odnosząc powyższe rozważania do stanu faktycznego rozpoznawanej sprawy należy stwierdzić, iż skoro A. B. nie prowadził działalności gospodarczej w okresie od 1 października 2008 roku do 31 maja 2009 roku to w tym okresie nie podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą. Zaskarżoną decyzję należało zatem zmienić w tym zakresie i orzec, że A. B. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu w tym czasie.

Z tych względów Sąd na podstawie powołanych przepisów oraz artykułu 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji.